

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie**

Olsztyn, dnia 4 marca 2011 r.

Tekst ujednolicony

**Pan
Janusz Jeznach
Nadleśniczy
Nadleśnictwa Nowe Ramuki**

LOL-4101-27-02/2010, P/10/148

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie przeprowadziła w Nadleśnictwie Nowe Ramuki („Nadleśnictwie”) kontrolę, którą objęto zarządzanie lasami i gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa przez Nadleśnictwo w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 września 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 14 stycznia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Nadleśniczemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, ocenia działalność Nadleśnictwa w badanym zakresie. Podstawą pozytywnej oceny było m.in. prawidłowe gospodarowanie gruntami i innymi nieruchomościami, prawidłowe wykonywanie zadań z zakresu gospodarki leśnej, właściwe prowadzenie gospodarki łowieckiej, a także uzyskanie z prowadzonej działalności dodatniego wyniku finansowego.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- udziału w pracach komisji oceniającej trofea oraz prawidłowość odstrzału samców zwierzyny płowej na terenach ośrodków hodowli zwierzyny („OHZ”), osób będących wcześniej podprowadzającymi myśliwych podczas polowania,
- niepodjęmowania przewidzianych regulaminem OHZ sankcji wobec osób podprowadzających myśliwych dewizowych, w przypadkach dokonania rażąco nieprawidłowego odstrzału samców zwierzyny płowej.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

1. Nadleśnictwo, według stanu na 30 września 2010 r., zarządzało nieruchomościami Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 17.063,09 ha, z czego 16.302,11 ha (95,5%) stanowiły lasy, a 760,98 ha (4,5%) grunty nieleśne. W gruntach nieleśnych, najwięcej, tj. 445,24 ha przypadało na użytki rolne (role, łąki, pastwiska), z których 91,54 ha wydierżawiano innym podmiotom, 90,09 ha przekazano pracownikom Nadleśnictwa jako deputat, 143,13 ha użytkowano rolniczo (objęte w badanym okresie dopłatami, w ramach płatności obszarowej w łącznej wysokości 166,5 tys. zł), a 120,48 ha wykorzystywano w ramach gospodarki łowieckiej. Nadleśnictwo właściwie sprawowało kontrolę nad prawidłowością wykorzystania udostępnionych (na podstawie umów) osobom trzecim nieruchomości o łącznej powierzchni 109,42 ha, w zakresie zgodności z warunkami określonymi w umowie. Np. stwierdzone przez Służby Leśne nieprawidłowości w ośrodku wypoczynkowym użytkowanym przez Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, skutkowały skierowaniem wniosków i zawiadomień do organów ścigania, nałożeniem mandatów karnych oraz pouczeniem harcerzy o właściwym zachowaniu się na terenie lasu.
2. W Nadleśnictwie prowadzono aktualne wykazy zarządzanych budynków mieszkalnych i gospodarczych. Wg stanu na 30 września 2010 r., spośród 38 lokali mieszkalnych, 20 mieszkań wynajmowano na zasadach ogólnych, a 13 udostępniono bezpłatnie uprawnionym pracownikom (na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z 17 grudnia 2009 r. w sprawie określenia stanowisk w Służbie Leśnej, na których zatrudnionym pracownikom przysługuje bezpłatne mieszkanie albo równoważnik pieniężny, oraz sposobu i trybu przyznawania i zwalniania tych mieszkań, a także ustalania i wypłaty równoważnika pieniężnego²). W przypadku natomiast pozostałych pięciu lokali zajmowanych przez lokatorów bezumownie, Nadleśnictwo podjęło stosowne działania, w wyniku których w odniesieniu do czterech lokatorów uzyskało wyroki sądowe o ich eksmisję, zaś w jednym postępowanie o eksmisję było w toku.

W badanym okresie Nadleśnictwo zbyło dwie nieruchomości zabudowane budynkami mieszkalnymi. Nieruchomości te, zgodnie z wymogami art. 40a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach³, spełniały kryterium nieprzydatności Lasom Państwowym, a zbycia dokonano na rzecz osób, którym przysługiwało prawo pierwokupu. Wartość nieruchomości określono na podstawie wycen uprawnionych rzeczoznawców, a zastosowane przy sprzedaży bonifikaty były uzasadnione okresami zatrudnienia nabywców w Nadleśnictwie.

² Dz. U. Nr 221, poz. 1751

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59

3. W latach 2008-2010 (do 30 września), gospodarkę leśną Nadleśnictwo prowadziło zgodnie z zadaniami określonymi w planie urządzenie lasu („PUL”) na lata 2005-2014. Dokonane w toku kontroli oględziny powierzchni zrębowych 10 pododdziałów, z których pozyskano najwięcej drewna w latach 2008-2009, wykazały m.in., że we wszystkich przypadkach wycinka drzew została dokonana zgodnie z wykazem projektowanych cięć rębnych, stanowiących część obowiązującego PUL. Na powierzchniach zrębowych wykonano też planowane odnowienia sosną, świerkiem, dębem oraz modrzewiem.

W badanym okresie średnioroczne plany pozyskania drewna (grubizny) zrealizowano w wielkościach określonych w rocznych planach finansowo-gospodarczych, zatwierdzonych przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie („RDLP”). I tak, w 2008 r. pozyskano 77.205 m³ drewna (100,3% planu), a w 2009 r. odpowiednio 76.136 m³ (100,2% planu). Nieznaczne przekroczenia w tych latach wielkości planowanych, wynikały głównie z konieczności pozyskania drewna, w ramach użytków przygodnych (wiatro i śniegołomy), wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych. Do końca września 2010 r. roczny plan pozyskania drewna wykonano w 79,9% (pozyskano 58.321 m³).

4. Sprzedaż drewna Nadleśnictwo prowadziło zgodnie z wytycznymi zawartymi w zarządzeniach Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. W badanym okresie, założenia planów finansowo-gospodarczych zrealizowało w wielkościach uwzględniających zmiany zatwierdzone przez Dyrektora RDLP. W 2008 r. sprzedano ogółem 78,1 tys. m³ drewna (104,1% ilości planowanej), uzyskując z tego tytułu przychody w wysokości 13.631,0 tys. zł (99,3% planu wartościowego), a w 2009 r. sprzedano 76,1 tys. m³ drewna (99,6% planu) za 11.560,2 tys. zł (99,5% planu). W okresie trzech kwartałów 2010 r. sprzedano 56,9 tys. m³ drewna za 9.368,8,0 tys. zł, wykonując plan roczny odpowiednio w 77,7 % i 84,5 %.

W badanym okresie Nadleśnictwo realizowało łącznie 482 umowy kupna-sprzedaży drewna, w tym 405 zawartych przez Nadleśniczego, 53 przez Dyrektora RDLP oraz 24 przez Dyrektora Generalnego LP. Umowy te zawierały unormowania zabezpieczające interes Lasów Państwowych, w tym m.in. zapisy o stosowaniu kar umownych w przypadku opóźnień w realizacji sprzedaży lub odbioru surowca (w 2008 r. kary miały charakter fakultatywny, a w latach 2009-2010 - obligatoryjny), zabezpieczeniu należności w formie akceptowanej przez sprzedającego lub dokonaniu przedpłat przed odbiorem surowca. Wydawanie surowca drzewnego dokonywano pod nadzorem Służby Leśnej.

5. W badanym okresie wszystkie trzy obwody łowieckie w Nadleśnictwie, decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnych z grudnia 1994 r. były wyłączone z dzierżawy na ośrodek hodowli zwierzyny Lasów Państwowych („OHZ”).

Gospodarkę łowiecką w OHZ, zgodnie z art. 8 ust. 3, 3b i 3e ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁴, prowadzono w oparciu o roczne plany łowieckie (sporządzane przez Nadleśniczego i zatwierdzone przez dyrektora RDLP) oraz wieloletni łowiecki plan hodowlany (sporządzony przez dyrektora RDLP w uzgodnieniu z Marszałkiem Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Polskim Związkiem Łowieckim). Nadleśniczy decyzjami ustalił też regulaminy organizacyjne OHZ (dwa w badanym okresie), określając w nich m.in. zasady korzystania z łowisk OHZ, organizację obrotu tuszami oraz wysokość opłat za pozyskaną zwierzynę oraz opłat i sankcji karnych z tytułu rażąco nieprawidłowego odstrzału.

Stosownie do wymogu art. 42 d ustawy Prawo łowieckie, wyceny trofeów oraz oceny prawidłowości odstrzałów samców zwierzyny płowej na terenie OHZ, dokonywała trzysobowa komisja, składająca się z Nadleśniczego, innego pracownika Nadleśnictwa oraz przedstawiciela Polskiego Związku Łowieckiego. Badanie 34 odstrzałów byków jeleni szlachetnych wykazało, że oceny zgodności odstrzałów i wyceny trofeów dokonywano, z uwzględnieniem kryteriów wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 19 maja 2005 r. w sprawie sposobu wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich⁵. Pan Nadleśniczy nie wyłączył jednak z tej oceny osób odpowiedzialnych za prawidłowość ocenianych odstrzałów, tj. osób podprowadzających myśliwych cudzoziemców. W efekcie, w ocenie siedmiu odstrzałów dokonanych przez cudzoziemców, członkami komisji byli leśniczowie ds. łowieckich, którzy w trakcie polowań wykonywali również obowiązki podprowadzających, a więc zgodnie z regulaminami organizacyjnymi OHZ byli współodpowiedzialnymi za prawidłowość ocenianych odstrzałów. Udział tych osób w ocenach, według wyjaśnień Pana Nadleśniczego, wynikał m.in. z ograniczonej liczby osób obsługujących znaczną ilość polowań na obszarze OHZ oraz wytypowanych do udziału w komisjach oceniających prawidłowość odstrzału. Zdaniem NIK, udział tych osób w ocenianiu może budzić wątpliwości, co do bezstronności w dokonywaniu ocen prawidłowości odstrzałów, zwłaszcza w sytuacji zagrożenia odpowiedzialnością za rażąco nieprawidłowe odstrzały. Kontrola NIK wykazała również, że pomimo ocenienia przez komisję dziewięciu przypadków (na 34 badanych) odstrzałów jako nagannych, nie podjęto

⁴ Dz. U. z 2005 r., Nr 127, poz. 1066 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2005 r., Nr 96, poz. 820

wobec osób podprowadzających sankcji przewidzianych w § 17 pkt 3 regulaminu OHZ z dnia 15 kwietnia 2005 r. oraz w § 18 pkt 3 regulaminu z dnia 19 grudnia 2008 r.

6. Działalność Nadleśnictwa w latach 2008-2009, związana z gospodarką leśną zamknęła się dodatnim wynikiem finansowym (zyskiem brutto) wynoszącym odpowiednio 1.254,5 tys. zł (przy planowanej stracie 89,2 tys. zł) oraz 627,5 tys. zł (planowano zysk w wysokości 161,8 tys. zł). Na osiągnięcie w 2009 r. zysku, pomimo spadku o 2.303,5 tys. zł (o 15,5%), przychodów ogółem w porównaniu do uzyskanych w 2008 r., wpływ miały działania Nadleśnictwa zmierzające do obniżki kosztów. W rezultacie tych działań, koszty ogółem w stosunku do 2008 r. zmniejszyły się o 1.676,5 tys. zł, tj. o 12,7%, w tym koszty działalności administracyjnej o 233,5 tys. zł (o 4,7%), a koszty działalności gospodarczej o 1.303,2 tys. zł (o 16,5%). Nadleśnictwo uzyskało również dodatnie wyniki z działalności dodatkowej, nie związanej z gospodarką leśną. I tak, w 2008 r. osiągnięto dochód (do opodatkowania) w wysokości 136,9 tys. zł (podatek rozliczony wyniósł 25,4 tys. zł), w 2009 r. odpowiednio 229,2 tys. zł (38,1 tys. zł), a za trzy kwartały 2010 r. uzyskano dochód w kwocie 226,0 tys. zł (rozliczenie podatku nastąpi na dzień 31.12.2010 r.).
7. W badanym okresie Nadleśnictwo prawidłowo udzieliło trzem pracownikom zwrotnych oprocentowanych pożyczek na zakup samochodów prywatnych przewidzianych do używania w celach służbowych, w łącznej kwocie 65,0 tys. zł. Umowy o pożyczki zawarto wg zasad określonych w zarządzeniach nr 20 i nr 74 Dyrektora Generalnego LP. Zawarto również umowy zobowiązujące pożyczkobiorców do używania zakupionych samochodów do celów służbowych. Pożyczki były spłacane zgodnie z warunkami umów, poprzez dokonywanie potrąceń rat z wynagrodzeń pracowników.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie udziału osób podprowadzających myśliwych w komisjach oceniających prawidłowość odstrzałów i wyceniających trofea, współodpowiedzialnych za prawidłowość ocenianych odstrzałów,
- 2) stosowanie sankcji przewidzianych w regulaminie OHZ wobec osób podprowadzających myśliwych – cudzoziemców, w przypadkach dokonania rażąco nieprawidłowego odstrzału samców zwierzyny płowej.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Nadleśniczego, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania

uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Nadleśniczemu prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem